

Naujienu Antroji Dalis

NR. 832

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

Dienu skeveldros

1.

Ne Vilniuje gimęs, bet Vilnių pervis pamilęs rašytojas ir poetas Antanas Rūkas savo naujausioje knygoje ("Mano Tautos Istorija", 1966 m., iliustravo V. Petravičius) taria:

Šiandieną bromų nebėra,
tik vardas likęs tiems,
kurių gyvenimas užlūžo dabarty.
Tačiau vidurnaktį,
kada užgستا paskutinis žiburys,
kai visas miestas miega,
iškyla vartai milžinai
ant vieškelių visų,
ateinančių iš tolimo pasaulio.

Ties vartais,
senoviškais ginklais žvangėdami,
šarvais mėnulio šviesoje
blizgėdami,
išnyra rūstūs ir rimti sargybiniai
daboti praeities
ir pasifikti ateitį,
kuri vėluoja,
bet vienašyk vistiek ateis.

Skaitytojau, jei nori toliau grožėtis A. Rūko vaizdais, gali knygą įsigyti už 5 dol. Tiražas 300 egz.

2.

Per. Tarulis patraukliame ir įtikinančiai įdomiame "Vilniaus Rūbe", romane (1966 m. Nida, kaina 2,5 dol.) rašo:

"Vilnius.

Miestas per pasaką pradėtas.

O iš tos pasakos paslapčių, kaip iš laukinių paukščių margųjų kiaušinių, vienas paskui kitą ritosi ir skrido sparnuoti Vilniaus miesto metai. Pasakiško miesto garbė didžiuliais šuoliais žygiavo per žemes, per marias, per žmones.

Vilniaus istorijos metai, sunkiai dundėdami, neatvangiai riedėjo į ateitį ir tolydžio rinkosi į milžiniškus luitus — šimtmečius.

Tie dažnai ilgi metai, o kartais trumpi dešimtmečiai grani- to kietumu griaudė ir skaudžiai trenkė į miestą, palikdami pik- tas ir neužmirštamas žaizdas. Pasitaikydavo ir būdavo, kad pasilikdavo tik pelenai vėtroms blaškyti, o miestas vistiek nenu- simindavo. Žinojo savo garbin- gą likimą. Žinojo, kad jam ne- dera pasiduoti, o kilni ir budri šypsena geriau tinka jo tauriam veidui".

Dar vienas posmas:

"Išdidus ir turtingas Vilnius nebuvo linkęs raukytis, jeigu jo viena kita gatvelė išėjo kreiva. Tegu tokia gatvelė kreiva, ale garsi, ale gyva, ale įnoringa.

Vilnius aplinkui aplipęs kai- mais kaip savo vaikais. Ar jo priešai pavydėjo, ar ne, o Vil- nius tvirtai ir atkakliai laikėsi savo vietoje. Bet gi tie metai ir šimtmečiai apniko Vilnių sen- dinti. Ir ilgai Vilnius pasi-

darė senas, ne tiek senas, kaip žilas. Tegu jam pavydi pasakų vilkas".

3.

Mečislovo Bulakos "Vilniuje" (Vilnius, 1958 m., 24 sangvino piešiniai) J. Jurginis rašo:

"Vilnius, šis savotiškas mies- tas — muziejus, turi būdingus, išskiriančius jį iš kitų miestų tarpo, bruožus. Daug kartų gali- ma lankytis Vilniaus sena- miesčio kampeliuose ir vis ką nors naujo pastebėti. Net nepri- tyrusio žiūrovo akis čia gali pa- matyti, kaip daug juose staty- tojai įkūnijo sumanumo, išra- dingumo ir subtylaus grožio pa- jutimo."

"Senoji Vilniaus architektūra — tai ne tik pavieniai pastatai, bet ir visas miestas; pastatų tarpusavio derinys su gamtine aplinka. Dekoratyvūs fasadų sky- dai, kupolai, bokštai, varpinės siejasi su banguotomis kalvų ir slaitų linijomis, susilieja į grak- štų panoraminį vaizdą. Miestas stovi ant kalvų, todėl architek- tūrinės pastatų dalys kyla viena virš kitos."

M. Bulaka, kaip joks kitas dailininkas, atidavė kūrybinę duoklę mūsų miestų miestui Vilniui.

Be aukščiau paminėtųjų, vi- sa eilė dailininkų, poetų, rašy- tojų ir žurnalistų lyg bitelės ne- šė, sunėšė savo kūrybos, įdant miestas garsėtų, įdant miestas vis giliau bristų į amžių ir kūry- bos turinį. Vilniui grožėjosi ir pailsės išsėjosi M. K. Čiurlio- nis. Beje, ans svajoto apie di- dingus dailės muziejaus ir ope- ros rūmus anto pat Neries krant- to. Vilniui grožėjosi ir besi- grožėdamas naujų kūrybinių polėkių įgudavo Balys Sruoga. Dar pridurkime: B. Brazdžio- nis, A. Miškinis, K. Inciūra ir t.t. ir t.t.

Ir ima gailėtis, kad "Lietuvių Enciklopedijoje" nepaskirta spe- cialios dalies Vilniui mene, dai- lėje, literatūroj ir publicistikoj. Be to, Vilniui daug kūrybos yra paskyrę kitataučiai poetai, rašy- tojai, ir dailininkai. Jų įnašą tu- rime gerbti ir juo grožėtis. Gal kas pasakys, kad enciklopedijai latai persiauras dalykas. O ne, kiekviena tauta išskiria savo so- stines. Juoba, Vilniaus byla dar nėra baigta, be komunizmo ver- gijos, kėsinais į jį nenurimstan- tis pietų kaimynas. Sakau, kad tai ne koks ypatingas priekaiš- tas enciklopedijos redaktoriams, bet gailėtis ir liūdesys, kad ga- lėjęs būti pilnesnis vaizdas ne- atkurtas iki galo.

4.

Nors bič. A. Rūkas yra uždė- jęs "copyright", bet išdrįstu dar

(Nukelta į 2 psl.)

BALYS SRUOGA
(Tapyba)

DR. KAZYS GRINIUS IR 100 METŲ

JUOZAS AUDĖNAS

Dr. K. Grinius — ištisos di- džiosios ir žymiosios Lietuvos epochos vaikas (gimė 1866). Jis didžiojo varpininko ir tautos himno autorius Vinco Kudir- kos artimiausias draugas, ben- dradarbis, ideologinis bičiulis; jis Lietuvos Demokratų Parti- jos steigėjas (1902), įvairių lai- kraščių redaktorius, partijos ly- deris, demokratinį Lietuvos seimū narys, ministris pirmi- ninkas, respublikos prezidentas, nacių ir bolševikų okupantų tremtinys, miršta (1950) toli nuo tėvynės — Čikagoje. Trem- tynis nuo tėvynės į Vakarus su 174 tūkstančiais kitų savo kraš- to tautiečių ir su apie 400 tūks- tančių tremtinių į Rytus, didžio- jo Sibiro vergiją. Taip kaip šventame rašte pasakyta: vieni į kairę, kiti į dešinę.

Ne savo išgyventu amžiumi, bet reikšmingais darbais Lietu- vai, K. Grinius ryškus visame savo amžiuje.

Imant į rankas plunksną ra- šyti apie Grinių, nelengva suras- ti išeitės taško, nuo kur pradėti ir kuo pabaigti. Laikraščio skil- tys siauros. Į jas galima įterpti tik bendrieji K. Griniaus gyveni- mo ir veiklos bruožai. Tuo tarpu prašyte prašosi turėti platesnių studijų jo biografiją. Klausimas kas ją parašys, o svarbiau- sia, kas ją išleis? Šakotos dr. Griniaus veiklos išryškini- mas būtų labai didelis įnašas Lietuvos istorijai.

19-jo šimtmečio antroje pu- sėje Marijampolės gimnazis- tams labai didelės įtakos padarė lietuvių ir lotynų kalbos moky- tojas Petras Kriaučiūnas. Ka- zys Grinius buvo jo mokinys, la-

bai ištikimas mokinys, greitai supratęs ir įsisavinęs savo mo- kytojo idėjas, kurias savo atsi- minimų I-me tome jis tiesiog vadina a p a s t a l a v i m u. Kriaučiūnas mokė ne tik lietu- vių kalbos ir rašto, bet skiepijo visiems suvokti lietuvių tautos istoriją, lietuvių tautos dvasią ir esmę ir būti kovotojais dėl lietuviybės ir Lietuvos.

K. Grinius labai gerai visa tai suprato ir vėliau savo šakota veikla toli pralenkė ir savo la- bai aukštai gerbiamą mokyto- ją, Petrą Kriaučiūną, kurį kiek- viena proga Grinius išskeldavo kaip bene ryškiausią tarp pir- miųjų lietuvių, tautos žadintoją.

Kriaučiūno mokinio buvo ir dr. Vincas Kudirka, bet jo tuo metu nepagavo tautinė dvasia, jis "atsivertė" žymiai vėliau, o Grinius greičiau suprato lietu- vio inteligento tautinę misiją. Tačiau, nežinint to, Kudirkos parodytasis idealizmas paskui jau ir patį Grinių veikė. Jie abu atsistojo vienas greta kito. Iki pat Kudirkos mirties (1899) jų abiejų buvo neišskiriamai susi- rišta: tautinio darbo, demokrati- nės bei pozityvinės ideologi- jos, didžiųjų tautos laisvės sie- kimų — kovoti prieš Rusijos okupaciją dėl Lietuvos laisvės.

K. Griniaus tėvų ir kaimynų lietuviškas gyvenimas, gimna- zija, lietuvių studentų Maskvo- je organizuotumas, kur Gri- nius pradėjo vaidinti didesnį vaidmenį. Jauno gydytojo Ma- rijampolėje visokeriopa veikla buvo labai reikšminga ir pozity- vi. Tos veiklos dėka jis atkur- toje nepriklausomoje Lietuvoje

(Nukelta į 2 psl.)

DR. K. GRINIUS . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

sugebėjo užimti valstybėje vadovaujančias vietas. Ne be to, kad daug lėmė ir jo tauri asmenybė bei sugebėjimai.

Dr. Griniui vadovaujant Lietuvos vyriausybei (1920—1922) buvo didelių atsikuriančių Lietuvos laimėjimų ir kai kurių pralaimėjimų. Buvo su Sovietų Rusija pasirašyta Maskvoje taikos sutartis (1920. VII. 12), kuria Lietuvos valstybė buvo pripažinta beveik savo etnografinėse sienose. 1921 m. buvo sutarta siena su kaimynine Latvija; kad ir trumpam, atkovota beveik visa Rytinė Lietuvos dalis su Vilniumi.

Politiniai ir diplomatiniai darbai Griniaus vadovautos vyriausybės buvo gana sėkmingi. Militarinių atžvilgiu, ne visai, nes mažomis karinėmis jėgomis buvo per daug išsiplėsta ir neapjūgtą apsiginti nuo lenkų puolimo (menamai generolo Želigovskio avantiūra). 1920. X. 9 teko prarasti Vilnių su nemaža rytinės Lietuvos žemių dalimi. Kaip vėliau aiškėjo, to meto mūsų kariuomenės vadovybė buvo skirtingų nuomonių: krašto apsaugos ministeris pulk. K. Žukas buvęs nusistatęs mūsų negausių karinių jėgų neišblaškyti, o koncentruoti jas į pavojingas vietas, o kariuomenės vadas pulk. Ladyga buvęs priešingos nuomonės, t. y. kad kariuomenė turinti būti išdėstyta visame tada jau gana dideliame Lietuvos pasienyje. K. Ladygos strategiją tvirtai rėmusi krikščionių demokratų frakcija seime, o ji nuoširdžiai dirbo koalicinėje Griniaus vyriausybėje. Ladygos planams buvusi duota pirmenybė. Deja, ji buvo nelaiminga. Pačiame pavojingame momente, kelias dienas prieš Vilniaus apleidimą, Ladyga buvo pakeistas generolu Žukausku. Vilniaus apginti nebesisėkė. Bet tautai ir kariuomenei susitiprinus ir susiglaudinus, ties Giedraičiais ir Širvintais lenkai, su labai jėms dideliais nuostoliais, buvo sulaikyti. Nuo to meto, t. y. lapkričio (1920) iki 1938 m. kovo mėn. su Lenkija neturėjome jokių diplomatinėlių santykių.

Lenkija užpuolė Lietuvą jau po 1920. X. 7 Suvalkuose pasirašytos paliaubų sutarties. Nors visa tauta labai skaudžiai išgyveno šiuos nepasisekimus, tačiau nei visuomenė, nei Steigiamasis Seimas vyriausybės nekaltino. Net priešingai, dar kiekiau buvo sustiprinti ryšiai tarp tautos, vyriausybės ir kariuomenės. Padarytosios strateginės klaidos buvo pradėtos ryškinti žymiai vėliau.

Dr. K. Grinius buvo išrenkamas į visus Lietuvos demokratinės seimus, 1920—1926 m. Jis buvo vienas iš stipriausių asmenų to meto Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungoje, kuri per kiekvienus seimo rinkimus vis gaudavo apie 25 procentus balsų tautoje. Tokių ryškių ir turiningų asmenybių ne

tik liaudininkuose, bet ir bendrai tautoje nedaug tepasireiskė. Visuose seimuose jis daug dirbo įvairiose komisijose, bet gal didžiausias jo įnašas buvo tautos sveikatingumo klausimuose.

1926 m. rinkimuose valstiečių liaudininkų sąjunga, kaip atskira partija, seime turėjo daugiausia narių, palyginus su bet kuria kita partija: iš 85 atstovų turėjo 22, krikščionys demokratai — 15, socialdemokratai — 15, ūkininkų sąjunga — 10, darbo federacija — 5, tautininkai — 3, ūkininkų partija — 2, tautinės mažumos — 13. Pagal to meto susidariusią praktiką, naujai krašto vyriausybei sudaryti turėjo imtis iniciatyvos didžiausioji partija. Šiuo atveju, valstiečiai liaudininkai. Jie į prezidentus išstatė K. Griniaus kandidatūrą, jis, 1926. VI. 6 ir buvo seimo išrinktas Lietuvos Prezidentu. Koalicinę vyriausybę su socialdemokratais sudarė adv. M. Sleževičius. Taip buvo pradėtas laisvas, be karo padėties, be spaudos cenzūros, laisvo ir laimingo tautos gyvenimo laikotarpis.

Tautoje būna visokio elemento. Yra ir tokio, kuriam nepriklausomos valstybės ribose ir vidujiniame jos gyvenime, ne tik diktatūrinė bei totalistinė spauda, bet ir demokratinės laisvės prie širdies ir tos laisvės visuotinės vertybės nesuprantamos. Valdžios siekimas, kai tautoje neturi pasitikėjimo, eina per lavonus ne tik žmonių, bet ir visos tautos gerovės. Taip Europoje pirmuosius takus į diktatūrą pradėjo Italijos Mussolini (1920), Lenkijos Pilsudskis (1926) ir Lietuvos Smetona (1926). Jie atmėta valstybines konstitucijas ir stiprios ginkluotos jėgos pagalba, įveda savavališką administratyvinę santvarką.

1926 m. gruodžio 17 d. perversmas, respublikos prezidentą dr. K. Grinių privertė atsistatydinti iš jam tautos patiktų valstybės galvos pareigų.

Pasitraukęs nuo valstybės vairo, dr. Grinius atsidavė tautos sveikatingumo veiklai, nes tautininkų totalistinėje santvarkoje viešasis politikavimas, buvo uždraustas. Valdžia, o ypač Tautos Vadas, juo buvo praminėtas Antanas Smetona, viską žinąs ir viską gerai darąs. Jam visi turį paklusti ir kiekvienas savo profesijoje, tik ne viešojo gyvenimo politikoje veikti.

Dr. K. Grinius nebuvo iš tų klusniųjų. Jei nebuvo leista gyvu ir viešu žodžiu išeiti į politinio gyvenimo areną, tai dažnu atveju jis vyriausybei pasiūsdavo savo memorandumus, bet kuriuo svarbesniu valstybės reikalų klausimu. Jis didelį memorandumą drauge su kun. M. Krupavičiumi ir prof. J. Aleksa pasirašė ir įteikė vokiečių okupacinei valdžiai dėl Lietuvos ūkio, švietimo ir žydų ardymo bei naikinimo. Už šį žygį Krupavičius su Aleksa buvo išstremti į Vokietiją, o Grinius, dėl senyvo amžiaus — į kaimą.

Šių metų gruodžio 17 d. sueina šimtas metų nuo Kazio Griniaus gimimo. Reikėtų, kad šio

Lietuvių Studentų Metraštis

Rankose didelio formato, labai gero storo popieriaus aluminis 8.5x11 colių leidinys, 100 puslapių, gausiai iliustruotas vaizdais iš lietuvių studentų gyvenimo ir jų veiklos Jungtinėse Valstybėse 1966 metais. Kaina \$2.00. Liedėjas: Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdyba: K. P. Žygas, K. Grinius, R. Petrikonytė, V. Kubilius, G. Karosaitė, R. Liutkus ir S. Gavėlis. Redaktorius Mykolas Drungas. Redakcijos bendradarbiai: Milda Pakalniškytė, Irena Rušėnaitė, Šarūnas Valiukėnas. Dailininkas Viktoras Dirda. Tiražas 1200 egz.

Šiame Metraštyje bendradarbiauja savo rašiniais: K. P. Žygas — JAV Lietuvių Studentų Sąjungos 1956-66 metų kronika; Dr. V. Vygantas: Išeivija 25 metų perspektyvoje; Henrikas Nagys: Kodėl ir kaip netylėti; R. Šilbajoris: Apie dabartinę lietuvių studentiją Sovietų Sąjungoje; K. Ostrauskas: Kūrybos sąlygos Lietuvoje; A. Lapšys: Lietuvis studento politinės pažiūros; R. Domarkaitė: Demonstracijų efektyvumo įvertinimas; A. Saulaitis: Lietuvių Tautos Tarnyba; A. A. Lukas: Litanas; K. P. Žygas: Ideologinės oranzacijos ir išeivijos įprasminimas; A. Kubiliūtė: Akademinis skautų sąjūdis; toliau visa eilė: B. Andriukaitis, R. Kvilytė, R. Mačiulis, U. Juodvalkis, V. Vaitys, K. P. Žygas, S. Rudys, I. Rušėnaitė apie skautus ir studentų korporacijų veiklą. Toliau dar visa eilė vertingų straipsnių: Zaparacko — Jaunimo metai — mūsų metai; V. Bobinaitės: Priimkite Pabaltijo valstybes į Jungt. Tautas, V. Kondroto: Neišbandytoji galimybė — Lotynų Amerika, A. Lapšio: Lietuvių kalbos reikšmė, ir tt. Pagaliau keletas vardų su poezijos kūrinėliais: D. Šukelytė, A. Antanavičius, H. L. Pupyte, A. Garliauskas, ir R. Macnoritė.

Metraščio palydraštyje sakoma:

Leidinyje yra informacinis. Jame galima rasti žinių apie mūsų jaunimo organizacijas ir jų veiklą, Studentų Sąjungą ir paskutinį jos suvažiavimą, apie New Yorko demonstracijas — bendrai apie lietuvių studentų visuomeninį gyvenimą. Straipsneliai parašyti gabių ir pasižymėjusių jaunuolių kaip Zapa-

žmogaus šimtinė sukaktis būtų visose lietuvių kolonijose paminėta. Tinkamai suruošus Didžiojo Tautos Vyro minėjimus, būtų atsigavinta nuo įprastos kasdienybės.

rackas, Žygas, Šilbajoris, Juodvalkis, Ostrauskas ir kiti. Be to jame yra geras pudas beletristinių kūrinių tokių kylančių autorių kaip Šukelytė, Garliauskas, Antanavičius ir kt.

Leidinyje yra redaktorius Mykolas Drungas pastangų produktas. Mykolas praėjusią žiemą pirmus metus studijavo filosofiją Čikagos universitete (tai vienas iš Amerikos geriausių), bet vistiek rado laiko pasižvesti šiam metraščiui. Metraštis yra grynai jaunimo darbo vaisius. Net ir korektūra pačių jaunių atlikta. Tiesa, kad be vyresniųjų pagalbos leidinio kalba ne tokia taisyklinga ir švari, bet, red. Drungos žodžiais, yra "svarbu parodyti, kaip lietuvių studentija iš tikrųjų vartoja savo tėvų kalbą".

Kaip matome, darbas tikrai didelis ir labai įvairus, o mūsų akademinio jaunimo pajudintos temos visus įdomaujančios ir intriguojančios. Atrodo, tokį darbą, išleistą jau rugpjūčio pradžioje, mūsų visuomenė būtų turėjusi visus 1200 egzpl. išgauti, de ja teko nugirsti, kad daugiau nei keli šimtai metraščių dar guli "užkritę ant mano menkų pečių", kaip nusiskundžia metraščio platintojas stud. Šarūnas Valiukėnas. Neabejotina, kad plačiau apie metraščių išgirdę nuoširdžiai juomi susidomės visi mūsų studentų draugai ir rėmėjai ir visi, kurie patys kada yra studentais buvę!

J. Pr.

DIENŲ SKEVELDRŲS

(Atkelta iš 1 psl.)

vieną pastraipą maloniai Skaitytojų atidei:

Istorija gaudi.

Istorija džiaugsminga.

Istorija — kaip pasaka mamos, kur pabaiga šviesi.

Bajorai, kunigaikščiai ir karaliai žlugo,

šiai žemei paukoję daug

gyvenimų,

bet neprikėlė jos.

Reikėjo,

kad baudžiauninkai, vergai,

valstiečiai —

dėduka ir tėvai, jaunuoliai ir

vaikai —

išėitę savanoriais mirti

dėl duonos, žemės ir kalbos,

dėl Lietuvos laisvos.

Ir numirė.

Ir buvo Lietuva laisva...

J. Cicėnas

"NAUJIENOS" BOLSEVIKAMS

YRA RAKSTIS JŲ AKYSE

ŠVĖSKIM ŠIAS KALĖDAS ARGENTINOJE

Gruodžio 21 dieną iš Miami į Buenos Aires sprausminiu lėktuvu išskrenda didelė lietuvių ekskursija. Kelionė į Argentiną ir atgal į Miami kainuos \$395.00. Tiketas galios 90 dienų. Jeigu kas norės Brazilijoje aplankyti Rio de Janeiro, tai turės pridėti dar \$70.00.

Sausio 25 dieną kita lietuvių ekskursija iš Miami išskrenda į Buenos Aires jaunimo kongresą. Kelionė Miami — Buenos Aires ir atgal kainuos tik \$395.00. Keleiviai galės su grupe grįžti į JAV arba pasilikti pas savo pažįstamus bei gimines. Tiketas galioja 90 dienų. Visi, kurie planuoja pasinaudoti šiomis nupigintomis kelionėmis, prašomi tuojau užsiregistruoti žemiau nurodytoje įstaigoje.

Walter Rask - Rasčiauskas

BEALE - RASK TRAVEL SERVICE

Room 2008 — 67 E. Madison St.

Chicago, Ill. 60603

ANTANO RŪKO VITRAŽAS

Teko kartą pritemusioje sa-
lėje sustoti ties vitražu, apšvie-
tu kažkaip iš vidaus. Gerokai są-
lyginį, lyrinį žmogaus pavidalą
stelhė lūžtančiom, šaunančiom
spindulių strėlėm patys vitražo
stiklai — dideli, kampuoti, stip-
rūs savo neišbaigtu, neišslifuotu
tikrumu. Juose lūžtanči šviesa
ir buvo pati kūrinio esmė — lyg
kokia suvaldyta, į rėmus įdėta
šiaurės pašvaistė. Neprisimenu,
ką vitražas vaizdavo — Madoną,
angelą, motiną, bet tamsoje lūž-
tančių, virpančių šviesų, sulie-
dinančių atskirus spalvotus lū-
tus į kažką vieną ir begaliniai
didesnį negu atskirų gabalų su-
ma — neužmiršiu.

Perskaičius Antano Rūko po-
ezijos knygą, pavadintą Mano
tautos istorija, akyse vėl susto-
jo tasai senokai matytas vitra-
žas. Gal todėl, kad ir šią dailiai
išleistą lyrinę poemą persmel-
kia ir nušviečia žiburiuojanti,
skaidri šviesa. Gal ir todėl, kad
ir atskirus poetinius „lūtus“,
taip pat — kampuotus, taip pat
— natūralius ir neišslifuotus, ta
šviesa skrodama ir išryškina,
ir jungia vienumon. Ir tenus-
kamba saldžiai ir sentimentali-
ai mūsų laikais, kurie kaip nu-
sikaltimo gėdinasi jautrumo ir
visų žodžių, kurie reiškia žmo-
niškus, skaidrius jausmus, —
toji šviesa Antano Rūko poezi-
joje yra jo tokia paprasta, to-
kia neišdabinta prašmatnybė-
mis, tokia tikra ir didelė savo
krašto meilė. Ir savo krašto —
ne vien peizažo, nors jis bran-
gus: žmogaus meilė, — kasdienio,
eilinio, dirbančio, statančio,
mylinčio, dainuojančio, amžių
bėgyje taip pat nuolat skaudžiai
niekinamo ir žudomo žmogaus.

„Bet aš vis gyvenu.

Ir mano kraujuje

ir nervuose,

ir jausmuose,

ir mąstyme

gyvena

visa ta amžių amžinybų praeitis,

žydėdama

žaliom ir mėlynom spalvom miškų,

gelfonomis viršūnėmis kalnelių,

rausvais saulėleidžiais ir pilku

dangumi,

skambėdama

žurtenimais žaltinių, upeliūkščių

ir upelių

ir plėmenų raliavimais,

ir dainomis, liūdnėmis už patį

liūdesį.”

Taip arti knygos pačių pa-
skutiniųjų eilučių autorius su-
tapatina save su savo knygos
žmogumi ir jo pasauliu.

Žmogaus ir jo pasaulio vizija
nuo pat pirmųjų pradmenų, ku-
rie mena chaosą ir Dievo kūry-
bos pirmąją dieną, Antanas Rū-
kas lydi ligi savo dienų, aišku,
ne istoriko, ne tyrinėtojo ir ne
filosofa ar politiko, bet poeto,
reginio, jautiančio poeto žvilg-
sniu. Tik formaliai — ir vėl pri-
simenama to vitražo abstraktus
pavidalas! — pasakojimui, sva-
jonei apie savo kraštą, jo prike-
liamiems vaizdams suteiktas
tam tikras chronologiškumas.
Nuo ledynų — ligi dabarties. Ir
tąją dabartį išreiškia ne padė-
ties analizė, o rūpestis, skaus-

mas, baimė — paskutiniaus
knygos žodžiais:

„... tiek daug erdvės žvaigždynuose
ir taip mažai beliko vietos žmogui
žemėje.”

Žmogus, kurį poetas skaidria
šviesa nulieja, yra gamtos dalis,
lygiai pakilęs iš gimtosios žemės,
kaip kiti gyviai, kaip med-
žiai, kaip vandenys. Jis laisvas
ir kūrybingas, jis žvelgia į žemę,
kurią dirba, ir pakelia akis
į dangų, jam esti graudu ir esti
gera, jis plūša, siautėja, kuria
dainą, svečion šalin žirgu išjoja.
Anksti pažinęs buities žiarumą,
jis gina savo žemę, savo šalį nuo
užpuolikų. Tačiau kada prasideda
tikrai nepakeliama skriauda,
tai kada žmogų kiti savi žmonės
užslegia, kada ji suvaržo, užgo-
žia, kada prasmingą darbą pa-
verčia vergija, kada niokoja visa,
ką jis su meile per amžius statė.
Tie žmogaus — lietuvių, poeto
alter ego, gyvenimo kelio epizo-
dai piešti su didžiausiu kartėliu.
Atvirkščiai: jaunos, niekieno
nežabotos krašto jaunystės vai-
zdai yra patys skaidriausi, susi-
žavėjimu džiaugsmu nulietai:

„Žmogus pažino paslaptį,
kaip medžiai auga,
kaip keičiasi žolės žalumas,
kaip žemė savo krūtimis augina
jauną gyvį
ir priglaudžia bėmirstančią
senatvę.”

Tokio paperkančio paprastu-
mo ir tiesumo žodžių, kuriuos
legali tarti daug vienumoje
mąstęs, daug jautęs ir gebas
jausti žmogus, galima būtų ci-
tuoti reškučiomis. Peizažo inty-
mus artinumas, beveik sudvas-
sintas, sužmogintas gyvumas,
suprantama, tampa neatsiejam-
mas nuo paties pro amžius žen-
giančio žmogaus. Ir kaip galėtų
būti atsietas: tai jo paties krau-
jo, jo šaknų žemėje dalis:

„Žmogus kalnelyje rankas alsina,
lūtiesia nugara nuvargusią
ir šypsoi —
čia mano žemė,
čia mano prakaito lašai, spalvom
pražydę.
Ir žemė kalba atgalios
negirdimus, bet jaučiamus
brangius žodžius.”

Kažin, ar kas yra taip glau-
džiai išsiskęs ryšį žmogaus su
žeme, kaip mylima motina, kaip
mylimąja, drauge įmldamas
ir žemės meilę žmogui? Tai toji
Antano Rūko poezijos šviesa,
lūžtanči įvairiomis spalvomis jo
laisvuose, nerimuotuose pos-
muose, lyg gimtosios žemės lū-
tuose, tai tas skaidrus vitražinis
žerėjimas.

Galėtume išcituoti dar daug
spindinčių pasigrožėjimų, pasi-
didživimų posų — apie Vilnų,
gal ypatingai. Apie skriaudžia-
mųjų žmonių galingą pasipurti-
mą. Ir daug skaudžių, — tarsi
drumstų, tamsių vitražo atlau-
žų. Kitas, kaip teko pastebėti
spaudoje, norėdamas sugeba ir
pražiūrėti visumą ir jos žerėji-
mą, pasitenkindamas knisišku
tikrų ar tariamų ydų kaišioji-
mu. Nesunkus tai darbas — ne-
reikalauja nei poezijos pajauti-

Mano „mielam“ kritikui

Betikrindamas užsigulėjusią
spaudą, užkliuvau už p. L. Bar-
taus straipsnio: „Spaudą pavar-
čius ir paskaičius“ (š. m. Naujie-
nų antroji dalis Nr. 815).

Skyriuje: „Dėl muzikologo
žirnių“ autorius paleido tirštų
sarkazmo dujų, kuriose vienok
visgi išlenda siluetai jojo išdi-
dau aš. Bet, tam nėra ko pavy-
dėti: kiekvienas savo laimės
grandį kala patsai, nors tai bū-

mo, nei meilės, kurios reikalau-
ja tačiau pati kūryba. Kai pa-
galvoji, kaip lengva būtų sudo-
roti „Jaunąją Lietuvą“, „Anykš-
čių šilėlį“, ar ką benori! Ir taip
triumfališkai praeiti užsimer-
kus per pačią didžiąją, spindin-
čią esmę. Tarsi regėti atskirus
spalvotus, nulaužtus stiklo ga-
balus, traukiant pečiais: kas juo-
se nepaprasta. Ir nematyti be-
siliejančios, kerinčios viso vitra-
žo šviesos.

Antanas Rūkas — poetas ilgo-
kai tylėjo. Skaitytojas jo žo-
džiuose šiandien ras naują bran-
dumą, ras tą patį jausmą, bet
toliau įieskančią mintį, ras sie-
kimą pačios esmės, atsižadant
ornamentiškumo.

Kitas poetas — dailės kalbos
poetas Viktoras Petravičius —
palydėjo Antano Rūko žodžius
nuostabiai giminingos dvasios
grafikos kūriniais.

Antano Rūko „Mano tautos
istorija“ suaugusiam ir su Lie-
tuvos istorija susipažinusiame
skaitytojui, be abejo, nepateiks
naujų faktų ir neatskleis negir-
dėtų nematytų dokumentų, bet
jį leis pajusti, kaip ją savyje iš-
gyvena, ar išdainuoja, tos žemės
sūnus — poetas. Jaunuoiui,
pirminį ryšį praradusiam, toji
meilės šviesa gali palikti
širdyje negestantį, vitražinės
magijos spindulį.

Balys Juodeikis

Antanas Rūkas, MANO TAU-
TOS ISTORIJA. Lyrika. Ilu-
stravo Viktoras Petravičius. Iš-
leido Penki skaitytojai. Tiražas
300 egzempliorių. Tekstą rinko
„Naujienų“ spaustuvė. Fo-
to ofseto darbus atliko Litho
Art Studio. Spaudė Progress
Printing Company Čikagoje
1966 metais. Kaina 5 doleriai.

tų ir ant netikusio priekalo, nors
ir su blogu kūju (F. Nietzsche).

Perskaičius straipsnį, pirma-
sis autoriui įspūdis buvo — lyg
„Blau Montag“ dienoje akyse
tebemirguliuoja ir jam painio-
jasi po kojų tokie „dideli paga-
liai“, kaip — „titulas“. Jis taipgi
nebepestebti skirtumo, kada as-
muo kalba grynai savo, asmeni-
niu vardu, ir kada kalba kokios
organizacijos vardu.

Kad korespondentai koncer-
to muzikinę programą nevyku-
siai „recenzuoja“, manau, ponas
L. Bartus turės tiek savigarbos
— tą faktą pripažinti. Jeigu mu-
zikai, ne literatai, nesima recen-
zuoti nežinomo literatūros ra-
šytojo veikalų, patartina, kad
rašėtos nemuzikai bent tiek
turėtų takto, kad pasitenkintų
pakartoję tą, kas yra progra-
moje parašyta. Tiktai, be abejo,
nurodant veikalų autorius.

Kas yra recenzija ir kas yra
korespondencija, atrodo, kad
pačiam ponui L. Bartui nevisai
aišku, nors, be abejo, jis bus pa-
sitikrinęs L. Enciklopedijoje.
Recenzija juk yra savo nuomo-
nės pareiškimas. Ji gali būti
siekniais ilga, taipgi gali būti
lakoniškai trumpa. Jei kores-
pondentas rašo: „gražiai padai-
navo“, arba — „nevykusiai pa-
šoko“, „blogai paskambino“ ir
t. p., ar tai nėra recenzija? !

O kutenančią „titulų puošme-
ną“, mielai, be jokio pavydo su-
tinku perleisti ponui L. Bartui.
Tiktai prašau užėiti į L. Muz.
Archyvą (nes, atrodo, jog ten
nesate buvęs), ir ten su visomis
pasėkomis pasiimti. Už tai Jums
labai gražiai padėkosiu, ir dar
— pavaišinsiu.

Be to, ponui L. Bartui, užuot
bereikalingai gaišinus laiką įvai-
rioms priekabėms, pirmiausia
patarčiau perskaityti Krylovo
pasakėčias: „Bezdzionė ir lo-
kys“.
J. Bertulis

SKAITYK PATS IR PARAGINK

KITUS SKAITYTI

NAUJIENAS

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
63rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

NEWLY REMODELED — CLARK'S HOT DOG & HAMBURGER
HOUSE — FUTURING

Lazar's Kasher Hot Dog & French Fries
• HAMBURGERS • BEEF SANDVICHES
• CHEESBURGERS • STEAKS
• MALTS • CUSTARD • ICE CREAM CONES
WE SPECIALIZE IN CARRY-OUTS
4106 WEST 63RD STREET

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra lai-
kas tinkamai
įrengti savo
namą vasarai
ir žiemai.

ALFONSAS NAKAS

Pašnekesys su V. Pazukaite apie meną

Prieš pusantrų metų Kana-doje apsigyvenusios dailininkės Vandos Pazukaitės kūrinių paroda buvo suruošta Willistead Meno galerijoje Windsore (Ontario). Iškilmingai atidaryta š. m. rugsėjo 14 d., dalyvaujant miesto burmistrui ir daugiau kaip dviem šimtam svečių, turėjusi pasibaigti už dviejų savaitių, galerijos vadovybei prašant buvo dar tris dienas pratęsta ir uždaryta spalio 2 d. Atidarymo iškilmės šiame dienraštyje jau buvo aprašytos (žiūr. Naujienų IX, 23 d. Nr. 224). Vėliau į rašančio rankas pateko ir Windsoro dienraščio The Windsor Star dviejų numerių ištraukos su straipsniais apie menininkę, jos kūrybą, parodos pasisekimą. Dienraščio rugsėjo 15 d. laidoje pažymima, kad šita V. Pazukaitės kūrinių paroda yra pirmoji laisvame pasaulyje. O rugsėjo 17 d. laidoje galerijos direktorius Kenneth Saltmarche, pats įžymus menininkas ir meno kritikas, ilgame straipsnyje labai teigiamai įvertino eksponuotus kūrinius, ypatingai iškeldamas anglies eskizus bei lino raizinius, kuriuose "atsispindi vidinis jausmingumas linijai ir formai", o taipgi išskirtinai aptarė keletą pusiau abstraktinių aliejaus drobėje darbų. Rasdamas V. Pazukaitės paveiksluose daug gamtos grožio, saulės spinduliuose, šviesoje skėstančio, K. Saltmarche eksponatus vadina "džiaugsmo paveikslais" (happy pictures), ir pačiam straipsniui duodamas "Happy art on show" pavadinimą. Abu straipsniai iliustruoti nuotrau-

komis. Iš 42 kūrinių, kurių du jau buvo nebe menininkės nuosavybė, parodos metu 11 buvo parduoti.

Spalio 1 d. su gerbiama menininke turėjau trijų valandų pasišnekėjimą. Bendrų ir nebendrų prisiminimų bangos iš Panevėžio, Vilniaus laikų sekė viena kitą. Daugiau kaip dvidešimties metų V. Pazukaitės išgyvenimų raudonosios imperijos naguose, įskaitant pasmerkimą miriop, kalinimą Lūkiškėse, kankinimą Sibiro tremtyje beveik nelietėme, tik retkarčiais vienu kitu žodžiu užsimindami. Nenorėjau menininkės skaudinti. Tikiu, progų sibirinėms temoms atsiras vėliau, kai laikas visas žaizdas apgydys. Su skaitytoju čia noriu pasidalinti tik ta pašnekesio dalimi, kuri lietė meną. Pastebiu, kad užsirašiau beveik viską žodis žodin, ką Vanda Pazukaitė į mano klausimus atsakinėjo. Tik klausimų — atsakymų eilės tvarką rašydamas sąvškai pakeičiau.

Klausimas: Parodoje eksponuoti darbai rodo Jus kuriant ir grafikoje ir tapyboje. Į ką Jūsų dėmesys bus daugiau nukreiptas ateityje?

V. Pazukaitė: Esu grafikė ir ja visada liksiu. Bet kadangi ir tapyba visada domėjaisi, dirbau, tai toje srityje lygia dalimi dirbsiu ir toliau.

Klausimas: Jūsų tapybos darbuose matome ir realistinių paveikslų ir modernių pusiau — abstrakto kūrinių. Įdomu, kiek pastangų, laiko vieni ir kiti paveikslai Jums kainuoja, ar turi-

Vandos Pazukaitės parodos atidarymas. Dail. Vanda Pazukaite ir Alfonsas Nakas. Kiti du neatpažįstami.

te laukti tam tikros nuotaikos jiems kurti?

V. Pazukaitė: Vistiek, realistiniai paveikslai ar modernūs, reikalauja vienodai laiko bei pastangų. Kad jie gimtų reikia ne tik atitinkamos nuotaikos, bet ir nemažo pasiruošimo, su medžiaga susipažinimo, apsiskaitymo, studijų. Pavyzdžiui, imkime parodoje eksponuotą realistinį "Žvejo" portretą. Jį kuriant reikėjo ne tik pagauti išorinius žmogaus bruožus, bet, gerokai pastudijavus asmenį, jo psichologiją ir kartu įjungus savo vaizduotę parodyti žmogaus vidų, nuotaiką, sielą. Kitas pavyzdys — "Žąsys", pusiau — abstraktas. Čia bandžiau išsakyti laisvę, erdvę, skrydį į begalinius tolius. Tokiam paveikslui nuotaika at-

sirado tik laisvėje ir dideliu džiaugsmu išsiliejo drobėje. Dar vienas pavyzdys — gėlės. Paveikslo pavadinimas — "Pavasaris". Tai kūrybinio pavasario simbolika, kai širdis krūtinėje netelpa po Sibiro kančių į laisvę grįžus.

Klausimas: Ar gyvendama Lietuvoje seniai domėjotės vakarų pasaulio moderniuoju menu?

V. Pazukaitė: Taip. Visa, ką gyvenimas, begaliniais šuoliais skriedamas pirmyn, neša kasdien pasauliui naujo, įdomaus ir nepaprasto — domina kiekvieną dailininką. Jis privalo suspėti kartu su gyvenimu ir savo kūryboje pasisakyti, kas jį jaudina, džiugina, stebina, — apla- (Nukelta į 5 psl.)

PALANGOS KOPOS

PAŠNEKESYS SU ...

(Atkelta iš 4-to psl.)

mai, kas užvaldo jo dėmesį. Abstraktu domėjaisi seniai. Tik de-ja, ši meno srovė, komunizmo

sąlygose, kaip prieštaraujanti jo ideologijai, buvo nepriimtina. Šiandien, gyvenant jau Vakarų pasaulyje — visa, ką dabar ma-lau gyvomis akimis — kelia ir manyje naujas mintis, žadina naujus, dar neišgyventus jaus-mus, plečia kūrybinę vaizduotę. Todėl, pajutusi naujo gyvenimo pulsą, noriu ir savo kūryboje įnešti ką nors naujo.

Klausimas: Gal ateityje kur-site tik modernizmo kryptyje?

V. Pazukaitė: Tokio konkre-taus nutarimo, aišku, nesu pa-dariusi. Kūrybos plėtotė indivi-dualiai priklauso nuo dailininką supančios aplinkos, jo pasaulė-žiūros, nuo jo požiūrio į gyve-nimą, nuo sugebėjimo gyvenimą pilnai pajusti, ir ne tik akimis plačiai aplinkui stebėti, matyti, bet vispusiškai protu ir jaus-mais jį giliai įsavinti.

Kraštutinių posūkių dabar mene vengiu, darau tai atsar-giai, kad nenuslopinačiau ir to, ko per ilgus kūrybos metus pra-cityje buvo ieškota ir siekta. Aš tik noriu — jei taip galima išsi-reikšti — lyg praturtinti savo kūrybą, stebėdama ir eidama kartu su naujuoju man gyveni-mu ir ieškodama savito kelio, nepasirenkant iš anksto būtinai šį ar kitą posūkį moderniajame mene. Kas tai bus — semi ab-straktas, grynasis abstraktas ar kažkas visai nauja, — bet kad tai tik būtų nuoširdžiai ieško-ma, brandinama protu ir jaus-mais, kalbėtų j žiūrovą ir turė-tų savo individualinę išvaizdą. Ir kaip man tai pavyks — paro-dys ateitis.

Klausimas: Ar esate paten-kinta savo pirmąja paroda šia-me kontinente?

V. Pazukaitė: Labai. Pir-mą kartą išėjusi Kanadoje į vie-šumą su savo kūryba, nesitikė-jau, kad taip sveltinai būsiu priimta. Sulaukiau didesnio dė-mesio, negu tikėjaisi ir tai man buvo didelis moralinis džiaugsmas. Ypač esu dėkinga Wind-sono bei Detroito tautiečiams už gausų dalyvavimą parodos ati-daryme ir ne vienkartinį atsilankymą parodoje.

Klausimas: Ar kūrybiniam darbui turite geras sąlygas?

V. Pazukaitė: Taip. Dėka se-sers, o ypač jos vyro p. Mečio Meiliūno, tiesioginio mano glo-bėjo, rūpestingumo — kūrybi-niam darbui sąlygas turiu labai geras.

Klausimas: Kada ir kur da-bar numatote ruošti savo kū-rinių parodas?

V. Pazukaitė: Parodos orga-nizavimas pareikalavo labai daug darbo ir gana didelių iš-laidų. Paveikslų įreminimas, galerijos patalpos ir kitos išlai-dos susijusios su pačiu darbu — viso siekė per tūkstantį do-lerių. Todėl šiuo metu paro-dos ruošti greit nenumatau, ne-bent susidarytų palankesnės są-

lygos. Be to, noriu truputį ir pa-ilsėti.

Klausimas: Tikrai, turint gal-voje Jūsų silpną sveikatą, tokia gausiai lankyta paroda Jus tu-rėjo labai nuvarginti. Vistiek, neabejoju, Jus norėtų neužilgo matyti Čikaga, Clevelandas, Detroitas ir visa eilė kitų JAV "lietuviškų" miestų, nekaltant jau apie Jūsų naująją tėvynę Kanadą. Norintiems su Jumis kontakto, ar galiu čia viešai pa-skelbti Jūsų adresą?

V. Pazukaitė: Taip, galite. (Adresas sekantis: Miss Vanda Pazukaitė, 5 Beaumaris Cr. Weston, Ontario, Canada).

Tiek buvo šnekos su dailinin-ke Vanda Pazukaite apie meną. Pabaigai verta priminti šiam reportažui nebūtiną bet ir ne-kenksmingą atsakymą, tarp daugelio kitų bloknote užrašy-tų, kad laisvėje bei gerbūvyje skęsdami truputį susimąsty-tumėm.

Klausimas: Kokį momento įs-pūdį padarė šis kraštas tik iš lėk-tuvo išlipant?

V. Pazukaitė: Tik iš lėktuvo išlipus? Pirmas jausmas pasie-kus Kanados žemę buvo džiugus asmeninės pilnos, tikros laisvės ir saugumo pajutimas... Ne-kaltant jau apie džiaugsmą su-sijungus po dvidešimties metų su vieninteliais artimaisiais — kraujo giminėmis — su sesute ir jos šeima.

Detroitas, 1966. X. 5.

Atsarginių kūno dalių sandėliai

Daugumas atsarginių kūno dalių yra gaminama iš plasti-kinės medžiagos, į kurią įeina si-likonas ir dakronas. Tokios da-lys daugiausia vartojamos pa-keisti netikusioms ar sugedu-sioms išorinėms kūno dalims pakeisti. Pvz. dirbtiniai dantys, krūtys, protezės kojoms ar ran-koms pavaduoti ir tt. Tai jau sena naujiena. Bet prieš keleta metų chirurgai pradėjo prakti-kuoti plastikos metodu atlietas dalis, arba pripildyti suželdimų ar ligos sunaikintas kūno dalis. Širdžių vožtuvai, kraujo indai ir arterijų "lopaį", dirbtiniai šir-dies mušimo skatintojai, nosims paremti ir atitiesti rėmai, neiš-vystytų žandikaulių papildymai, krūtų protezės, net ausų for-mos, aplink kurias apaugina-ma oda, žmogui priauginant vi-siškai naują ausį. Medžiaga to-kioms protezėms esanti tokia tobula, kad niekas prie jų ne-limpa, jos nerūdyja, negenda ir nesusidėvi ir aplinkinių kūno audinių neerzina, be to gali pa-kelti iki 500 F laipsnių karščio ir 50 laipsnių šalčio.

Silikono išvirkštimai po oda raukšlėms išlyginti, natūrali-nėms formoms papildyti, krū-tims padidinti jau plačiu ma-štu išbandomi ir kai bus FDA (Maisto ir Vaistų Administraci-jos) leisti, turės milžinišką pa-reikalavimą, taigi suteiks didelį naujų uždarbių šaltinį. Heidel-berge, Vokietijoje, jau išbando-ma 3 sluoksnių dirbtinė oda, pa-vyzdžiui nudegus, bet kol kas kūnas po maždaug 40 dienų ją atmeta.

RYTAS PARKE, PALANGA

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

Rašo L. BARTUS

Sovietų Sąjungos "atlyginimas" už Ernest Hemingway raštus

Nobelio premijos laureato Ernest Hemingway našlė, "Look" magazine pasakodama apie mi-rusį savo vyrą, paaiškina, kaip sovietai žadėjo autoriui atsily-ginti už jo raštus, Rusijoje iš-spausdintus.

Mrs. Hemingway su vyru ku-rį laiką gyveno Kuboje Fidel Castro valdžioje. Kai Kuboje pas Castro viešėjo Sovietų Są-jungos premjeras A. Mikojanas, jis patelefonoavo rašytojui He-mingway, klausdamas ar galis Nobelio premijos laureatą ap-lankyti.

— Taip, miela! — buvęs ra-šytojo atsakymas ir Mikojanas atvykęs.

Pirmas dalykas buvęs, kurį Mikojanas rašytojui Heming-way norėjęs pasakyti — pra-džiuginimas, jog Sovietų Sąjun-gos valstybiniame banke esą \$150,000.00 (sovietų rubliais), kurie skirti kaip atlyginimas (honoraras) už raštus, Sovietų Sąjungoje perspausdintus.

Mikojanas pasakojęs, jog So-vietų vyriausybė studijuojanti planus, kaip rusiškuosius rub-lius iškeisti į dolerius ir per-siųsti rašytojui.

— Aš tikiu, kad Tamsta greit galėsi gauti po 10,000 dolerių kasmet, — buvęs Mikojanas pa-reiškimas.

Sovietų Sąjunga svetimų au-torių teisių negerbia, "copy-right" nepripažįsta, persispaus-dina kas jai patinka ir auto-riams neatlygina. Pasiūlymas atlyginti Amerikos rašytojui Hemingway — nukrypimas nuo sovietinės praktikos.

Rašytojas Hemingway Miko-janui atsakęs:

— Aš būčiau laimingas atly-ginimą priimti, jei jūs lygiai taip pat vertintumėt ir kitus Amerikos ršytojus.

Po rašytojo Hemingway sa-vižudystės mirties našlė kreipė-si į Sovietų Sąjungos vyriausy-bę, klausdama, ar ji gali gauti pinigų, kurie Sovietų Sąjungos banke jos vyro vardu laikomi. Ji žadėjusi tuos pinigus Soviet-tų Sąjungoje ir išleisti.

Iš Sovietų Sąjungos vyriaus-ybės gavusi atsakymą: kas skir-ta rašytojui Hemingway, tas ne-gali būti išmokėta jo našlei žmonai...

"Dievas sutemose" ir puikybė

"Tėviškės Žiburijų" rašytojui nepatinka Z. V. Rekašiaus re-cenzija, išspausdinta "Metme-nų" 11 nr. Sako, jog tai me-namai "recenzija".

Girdi, tik rimtoji spauda rim-tai įvertino kun. St. Ylos kny-gą "Dievas Sutemose", o kiti tik šaipėsi. Žymiausias pašai-pos atstovas buvęs Bronys Raila.

"Nors žurnalas (Metmenys) pavadintas "jaunosios kartos" leidiniu, tačiau Z. V. Rekašiaus rašinys dvelkia sena J. Šliūpo dvasia", — sakoma "Tėviškės Žiburiuose", dar pridėdant, jog "Metmenų" autoriaus rašoma apie sritį, kurioje jis mažiau-siai nusimano.

"T. Ž." autoritetas pataria: "Besidomintiems lietuviška kny-ga geriausia būtų patiems to-kius veikalus (kun. S. Ylos "Dievas Sutemose" ir dr. J. Girniaus "Žmogus be Dievo") perskaityti ir įsitikinti jų ver-te".

"T. Ž." siūlomos skaityti lite-ratūros sąrašą reikia papildyti,

(Nukelta į 6 psl.)

ČIKAGISKĖS NUOTRUPĖLĖS

47 gatvė. Pirmą valandą nakties. Autobuse važiuoja du juodukai ir du balti vyrai. Šoferis juodukas. Prie Francisco gatvės baltas, stambaus kūno sudejimo vyras prašo jį išleisti. Pro priešakinę duris išlipa baltasis, pro užpakalines išlipa tiek pat stambus juodukas. Baltasis, išlipęs iš autobuso, vėl daužo duris ir prašo išleisti jį į vidų. Šoferis įleidžia ir klausia: "Kas atsitiko?" — Baltasis atsako: "Mat, tai pro užpakalines duris išlipo su dideliu peiliu tavo brolis. Bijau paplūsti. Vežki iki Kedzie gatvės."

Šoferis aiškina, kad šiame autobuse jo brolio nesą. Juodukas, išlipęs pro užpakalines duris, dabar bėga į priešakį ir prašo ir jį išleisti į autobusą, nes jis noris iki Archer gatvės važiuoti. Šoferis nuvažiuoja, palikdamas juoduką stovinti šaligatvyje.

Gimnazistas rengia gimtadienio balių. Abu su motina tvarko rūšį. Lubas iškabinėja įvairiais popieriais ir kitokiais papuošalais. Prikepa pyragų ir dar skanesnio valgio. Stalą apkloja gražia nauja staltiese. Atėina trys berniukai ir trys mergaitės. Visi gimnaziją lankę jaunuoliai. Vaisinasi iki 10 valandos vakaro. Sukaktyvėninkas nerimauja ir, atėjęs pas motiną, skundžiasi, kad jo svečiai labai neramūs esą. Motina atsako: — Tegul sau pasiūksmina, juk svaiginamųjų gėrimų nėra.

Sekmadienio rytą motina susiėmusi už galvos jaudinasi ir pyksta dėl jos sūnaus svečių darbėlių: Elektros šniureliai ištašyti, visi papuošalai nuo lubų nutraukti ir po visą ašlį išmėtyti. Gimtadienio proga iškeptas tortas po lubas, sienas, grindis ir stalą ištaškytas. Vaza, kainavusį penkiolika dolerių, sudaužyta, ir kitokių šunybų pridaryta.

Ir sūnus ir motina nutarė daugiau tokių gimnazistų į svečius nekviesti.

Gyvena Chicagoje toks per 70 metų amžiaus iš senųjų ateivių lietuvis, vardu Juozas. Kiekvieną sekmadienį ar šventadienį lanko jis bažnytelę. Skaito tik laikraštį "Vilnių". Dėl iškritisusių priešakinių dantų gerokai švepluoja. Šiaip santūrus, per daug bolševikų negiria. Mat, jo du broliu su šeimonis bolševikai į Sibirą ištrėmė ir jokios žinėlės iš jų neturįs. Tik sesuo Lietuvoje yra likusi ir vis siuntinėlių prašanti.

Vieną sekmadienį, grįždamas iš bažnyčios, eina su dviem dypukais ir pradeda porinti: — Jūs, brač, dypukai apsimelavot iki ausų. Nuo dabar aš, brač, jums netikėsiu. Jūs, brač, meluojate ir neraustate.

Dypukas Juozas: — Na, na,

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 15, 1966

Juozai, ką gi jau tau dypukai primelavo? Tur būt, "Vilnyje" ką nors paskaitei?

Juozas: — "Vilniais" per daug netikiu. Ten tas Andrulis su Jokubka, kaip ir jūs dypukai, daug melų pripečkioja. Aš tik ją skaitau dėl to, kad jie darbo žmones, liaudį užstoja. Bet kada Dievulį pradeda rašyti, tai kartais didelis pyktis paima. Ką jie tie durneliai apie Dievulio galybę gali žinoti. Bet, brač, aš perskaičiau vienos moters rašymą. O, brač, rašo, kad ją kur biesai. Geriau, brač, rašo, negu Amerikos profesorius. Matyt, brač, porą kaledžių bus baigusį. Ji, brač, dypukus visai subytino.

Dypukas Antanas: — Tai ką gi jau ji ten taip gerai rašo?

Juozas: — O, brač, ji rašo visą teisybę. Nieko, brač, nemeluoja. Ji rašo, kad, jau nebeatsimenu kuriais metais, prie Smetonos valdžios buvusi Lietuvoje. Ten matė fabrikę, kur drabužius audė, visos darbininkės moterys labai vargo ir net basos turėjusios ten dirbti. Darbininkai tik retas buvo apsiavęs. Dabar, brač, basos moters niekas į fabriką neįleistų. Visi gerais batais apsiavę, o batų puspadžiai stiprūs, brač, lyg geležiniai.

Tuomet ji buvo užvažiuojusi pas savo dėdę ar giminę. Jis, brač, turėjo didelį ūkį. Bet, brač, vargo kaip didžiausias vargšas. Duonos plutelėmis maitinosi. Visko jam trūko. Net vandens ir to neturėjo. Turėjo, brač, iš toli didelėmis bačkomis vandenį atsivežti. Visą laiką vieną vandens bačką tvarte, kitą kambaryje laikė.

O dabar, brač, kaip pas jo sūnų užėjo, tai, brač, ant stalo gražiausios gėlės, pilna saldainių, patefonas visa gerklė rėkė. Elektra, dujos, vandens gauna tik kranelijų pasukus. Rūsyje vandens brač, kiek nori, nors laiveliais plaukyti gali.

Va, kada ji augo Lietuvoje, tai maitinosi ji ir jos brolis tik iš visokių pabirų ir nevisai valgomų produktų, pagamintą duoną. O dabar, brač, kada užėjo pas savo brolių, tai visko pilna: dešrų, sūrio, kumpių, sviesto, pieno. Dabar jos bro-

SPAUDA PAVARČIUS

(Atkelta iš 5-to psl.)

Verta pasiskaityti žinomų ir nežinomų autorių, raštus, kuriuose iškeliamos peklos baisybės už pasikėlimą į puikybę. "Tėviškės Žiburių" autorius keliasi į puikybę, rūšiuodamas spaudą į "rimtąją" ir kažkokią kitą, keliasi į puikybę, apsprędamas Z. V. Rekašiaus nusimanytą.

Dievui į sutemas beeinant "išimame" iš knygos, kunigo Petro Gattejo, drukavotos Vilniuje 1730 metais, šį posmelį:

"Melagingas Dievo garbinimas yra tas, katras ne tur savyje nužeminimo nei malonės artimo. Puikybė užsivietrijusi širdyje, gimdo anuose didį apie save numanytą, aniems rodo, kad jie už vi-

lis valgo, kaip seniau tik dideli ponai per Kalėdas ar Velykas valgydavo. O jos brolis, brač, tikras kolchozninkas. O kaip pagalvoji, brač, apie lietuvišką kumpį, tai, brač, seilė ir pradeda varvėti. Tai, brač, ne amerikoniškas kumpis.

O keliai, brač, geresni už amerikoniškus. Va, ji sėdo Kaune į "Moskvičių" ir net per šimtą mylių (kilometrų) lėkė per valandą. Šalikeliai klevelandais apsodinti. Jai važiuojant visi klevelandai savo viršūnelėmis lenkėsi į ją ir kaip Amerikos viešnių sveikino. Va, brač, bolševikai ir medelius išmokė mandagiais ir kultūringais būti. Pamėgink, brač, va amerikonišką medį, kad jis tave sveikintų. Nieko neišeis.

Važiuodama pakelėje nematė nei vienos lūšnelės ar bakužėlės. Visa pakelė tik mūrinių namų apstatyta ir jie daug geresni negu Amerikoje. Biržų miesto tiesiog negalėjusi pažinti. Ten, kur buvo brukas, dabar, brač, asfaltu padengta. O, brač, asfaltas tai ne amerikoniškas. Kai per jį eini, tai lyg ant risorų supiesi. Va, brač, ką bolševikai pasidarė iš mūsų Lietuvos.

Dypukas Juozas: — Eik tu, Juoza, priplurpei tu mums visokių pasakų. Tur būt, kokia nors "Vilnius" davatkėlė prirašė, o tu imi už gryną pinigą.
(Nukelta į 7 psl.)

sus dievogarbingesni ir geresni, visus niekina, o patys dėl savęs geidžia aukštino ir gyrimo".

Tinka ir šis iš "giesmių ir kančių" knygos pasakymas "Tėviškės Žiburių" autoriui prisiminti:

"Padūmok, žmogeli, begu nėra tavyje užsivietrijusi puikybė, gal širdyje savo išsikeldamas mislyji esąs geresniu už kitus ir iš tos priežasties apkalbinėdamas sūdyji anuos"...

Didžiausios kančios pragare yra nupuikėliui už puikybę...

Karo kurstymo ir stabdymo maldos

Katalikiškajai spaudai nepaprastai besidžiaugiant popiežiaus Povilo VI enciklika — paraginimu melstis už taiką, labai gyvenimiška praktika paremtai atsiliepi "Keleivio" savaitraštis, prasiūdamas, jog nė vienas karas maldomis nebuvo sustabdytas, maldomis nebuvo laimėtas.

"Keleivio" autorius betgi pamiršo, kad ne vienas karas buvo maldomis pradėtas, ne vienas karas popiežiaus palaiminimu buvo pradėtas. Tai — garsieji "šventieji karai", tai — kryžievių žygiai į Lietuvą.

Kalėdos — "saldžiausia" šventė

Artinasi "Halloween" — klaidžiojančių dūšių diena. Joms papirkti amerikiečiai išperka daug saldainių.

Chicago Sun-Times rašo, jog "Halloween" nėra "saldžiausia" diena, kurios proga perkami saldumynai.

Kalėdos esančios "saldžiausia" šventė, nes parduodama saldainių už \$350 milijonų; "Halloween" antroje vietoje — \$285 milijonai. Per Velykas saldainių parduodama už \$190 milijonų; širdžių dienoje — Valentine's Day — \$130 milijonų; Motinos mažiausiai mėgstancios saldumynų, betgi jų dienos proga parduodama saldainių už \$110 milijonų.

Statistiką sudariusi saldainių fabrikantų sąjunga Chicagoje.

Saldus pienas gerai ir vienas.

Pavydas peri blogas ydas.

Dievas duoda mylėdamas, velnias stveria pavydėdamas.

KALĖDINĖS DOVANOS

PASIEKS GREIČIAUSIAI JŪSŲ ARTIMUOSIUS LIETUVOJE, JEI SIŪSITE JAS PER

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 South State St., Telef. WA 2-9354

arba

2618 West 63rd St., Telef. WA 5-2466

MŪSŲ TURIMAS YPATINGAI GAUSUS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ PREKIŲ IR MŪSŲ PATARIMAI PALĖNGVINS VERTINGŲ SIUNTINIŲ SUDARYMĄ. ATILANKYKITE PAS MUS IR VIETOJE ĮSITIKINKITE.

Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų ar maisto produktų.

Per mus galite užsakyti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, televizorius ir kitokius daiktus bei maisto produktus.

REIKALAUKITE IŠ MŪSŲ NAUJUS KATALOGUS BEI MUITŲ SĄRAŠUS.

GARANTUOTA SIUNTINIŲ PRISTATYMA ATLIKAME JAU NET 19 METŲ.

Vabzdžių draugijos panašios į žmonių

Naujai išleistame Smithsonian Institution raporte Dr. R. E. Snodgrass rašo, kad bitės, skruzdės ir termitai įsisteigia milžiniško skaičiaus draugijas su tūkstančių tūkstančiais narių. Tos draugijos yra išvysčiusios savo žemės ūkį (agrikultūrą), maisto sandėlius ir atsargas, vergiją, karus, komplikuoatą statybos techniką, oro reguliavimą, susisiekimo sistemas ir kitus panašius į žmonių įrengimus.

Vabzdžių draugijos — kolonijos kovoja savo tarpe, daro apipilėjimus, visai panašiai kaip žmonės. Ir vis dėlto daugelis biologų abejoja, ar vabzdžių draugijas galima yra vadinti draugijomis ar bendruomenėmis, kaip ir žmonių. Žmonių draugija - bendruomenė susidaro iš daugybės paskirų šeimų ar šeimų narių, tuo tarpu kai vabzdžių "draugijos" yra vieni viena šeima, milžiniška šeima. Visos bitės avilyje ir visos skruzdėlės skruzdėlyne yra vienos šeimos nariai, vienos motinos vaikai... Vadinamoji bičių ar skruzdėlių karalienė tikruoju būdu nėra karalienė, o yra tik mašina kiaušiniams dėti; ji kolonijos nevaldo, o tik gamina kiaušinius, nors faktiškai ir yra "karalienė" ir absoliutė autokrata valdovė, nes ji genetiškoms priemonėms kiekvienam naujam gimstančiam vabzdžiui jau yra davusi viso gyvenimo elgsenos normas ir paskirtį. Kiekviena bitelė ar skruzdėlė tik gimusi jau tiksliai žino, ką ji turi daryti viso avilio ar skruzdėlyno labui. Kadangi vabzdžių ar skruzdėlių ar termitų individualinės (asmens) laisvės supratimas yra automatiškai slopinamas, dėl to jų bendruomenėse labai menkai tepasitaiko

vidujinių suirucių, netvarkos ar maišto, ir nėra tokio elemento, kaip kriminalistai".

Vizgirda Vilniuj padarė "karjera"

Dailininkas V. Vizgirda, iš Bostono, rugsėjo 13 vakarą atvyko į Vilnių. Rytojaus dieną buvo nuvestas į dar neuždarytą jo kūrinių parodą Dailės muziejuje. (Dailės muziejaus direktorius Pr. Gudynas, parodą surengęs ir kvietęs dail. Vizgirdą jos pasižiūrėti, keleta valandų prieš V. Vizgirdai atvykstant į Vilnių, jau buvo išvykęs į Uljanovską Simbirską Lenino garbinti). V. Vizgirdai buvo parodyta taip pat dailininko L. Kazoko bei kitos ten pat esančios parodos ir dailininkų dirbtuvės.

Spaudai buvo praneštas trumpas V. Vizgirdos pareiškimas: "Net nesinori tikėti, kad tai vis mano darbai. Rodos, aš tiek daug ir nepaišiau. Ir kaip pavyko visus surinkti. Čia matau netgi tokių, kuriuos tapiau dar besimokydamas Kauno meno mokykloje. Dauguma drobių gerai išsilaikiusios, ekspozicija gražiai sutvarkyta".

PAMĖGO KALNUS

— Kalnai, ak kalnai! nostalgikiškai svajoja Repeckevičius. "Jie man suteikia maloniausias gyvenimo dienas!"

— Ką sakai! stebisi Repeckevičiaus draugas. — Juk tu kalnuose niekada nebuvai!

— Aš tai ne, atsakė jis patenkintas, bet mano žmona dažnai į kalnus išvažiuoja.

SPECIALIOS

ŠVENČIŲ NUOLAI DOS AUTOMOBILIUI dovanoms į USSR.

Džiaugiamės paskelbti specialias švenčių kainas.

Atpigintos kainos jau galioja.

Mes priimsime užsakymus automobilių dovanoms.

Šios kainos yra:

2101 — VOLGA GAZ — 21 R	—	\$2,365.19
2102 — VOLGA GAZ — 21 US	—	\$2,553.70
2103 — MOSKVIČ 408 E	—	\$1,954.88
2103 — MOSKVIČ 408	—	\$1,759.39
2104 — ZAPOROZHETS — ZAZ 965A	—	\$957.60

Tos specialios kainos galioja

TIKTAI IKI 1966 M. GRUODŽIO MĖN.

15 DIENOS.

Skubėkit su savo užsakymais pas:

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003. Phone 212 — 228-9547

arba per bet kurį autorizuoatą atstovą ar skyrių.

ČIKAGIŠKĖS...

(Atkelta iš 6-to psl.)

Juozas: — Na, brač, tu klysi — "Vilnis" dar taip gražiai neparašė. Šitą visą skaičium tautiškaime laikraštyje "Vienybėje", ir apie tai rašo kokia tai profesorė Pranė Lapienė.

Antanas: — Tai tu, Juozai, ir "Vienybę" skaitai?

Juozas: — Pats neskaitau, bet man ją paskolina Sadaucikis. Jis sako gaunąs "Vilnies" štabe. Na, jau mano strygas. Sudiev, iki kito sekmadienio.

Antanas: — Kad taip rašytų Markso ar Vatikano gerbėjai, tai būtų mums didelis pliusas. Dabar mūsiškiai, Va, Dirmeikis tokių niekų prirašė. Dabar Lapienė.

Petras: — Vytautai, ar girdėjai, sako "Dirva" iš Clevelando žada į Čikagą perkelti.

Vytautas: — Et, pasakoji senus dalykus. Jau prieš du metus apie tai galvojo ir svajojo.

Antanas: — Brolyti, jeigu "Dirva" į Čikagą atkeltų, tai mūsų internacionalai, gerai, kad savaitinukais būtų. "Dirva" dienraščiu taptų.

Vytautas: — Ir aš taip galvoju. Tik vietoje latvio, turėtų paimti redaguoti geras lietuvis, tikras patriotas.

Antanas: — O tai su galvoji, kad per porą metų ne vilą su krautuve, bet visą dangoraizį nusipirkty...

Pusė aštuntos ryto. Telefono skambutis. Skambina iš užmiėsčio man nežinomas ir negirdėtas žmogus.

— Ei, marksiste, penktadienio vakare atvažiuok pas mus. Gausi visą maišą "Potato chips". Arba imk poiperių ir viską užsirašyk. Mes, matai, krautuve pirkome. Norime pasigarsinti.

Sakau: — Tai, brolau, suklydai. Tuo reikalu skambink į redakciją.

— Ką, ar tu pasiutai, skambinti į redakciją. Jie užmokėsio norės. Aš griežtai nusistatęs jokių internacionalų neremti.

Dedu trūbelę ir galvoju: — tai žmogystė — ne tik sukvalifėjęs, bet ir drąsos daug turįs.

Ziniarinkis

Nauja — Oficialus pinigų siuntimas į Lietuvą

US DOLERIŲ PAZYMĖJIMAI
Pirkimui specialiose krautuovėse
ARBA RUBLIAI
BE JOKIO MOKESCIO UZ
PERSIUNTIMA.

Siuntimo išlaidas apmoka
SSSR valdžia.

JOKIO PAPILDOMO MOKESCIO
GARANTUOTAS
PRISTATYMAS

SIUSKITE TIK PER

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

SPECIALIAI Į LIETUVĄ ITALIŠKI NAILONINIAI LIETPALČIAI

Jie yra tokie, kokių reikia jūsų giminiams. Tai yra populiariausia dovana į Lietuvą, jų vertė maždaug 10 rublių už dolerį.

SPECIALUS INR \$36.30

2 itališki nailoniniai lietpalčiai vyriški ar moteriški, labai elegantiški ir moderniški, stiprūs, padaryti iš storo nailono, nepraleidžia nei oro nei vandens, labai lengvi ir šilti, jie būna tamsiai mėlyni, tamsiai žali ir tamsiai rudi. Juos galite užsakyti už šią kainą atskirai ar drauge su kitomis prekėmis, kurios yra mūsų sąrašuose. Užsakykite juos savo artimiesiems tuojau ir matysit — suteiksit jiems daug džiaugsmo.

UŽSISAKYKITE TIK PER

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Katalogai gaunami veltui.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLIONUS dolerių savo apdrau tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti ivairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokestis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopą, veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

DAIL. A. TAMOŠAIČIO PARODA DETROITE

Nuo spalio 8 iki 15 d. Detroito Lietuvių Namuose, 3009 Tillman St., vyksta dail. Antano Tamošaičio kūrinų paroda. Išstatyta 50 darbų — tapyba, akvarelė ir grafika.

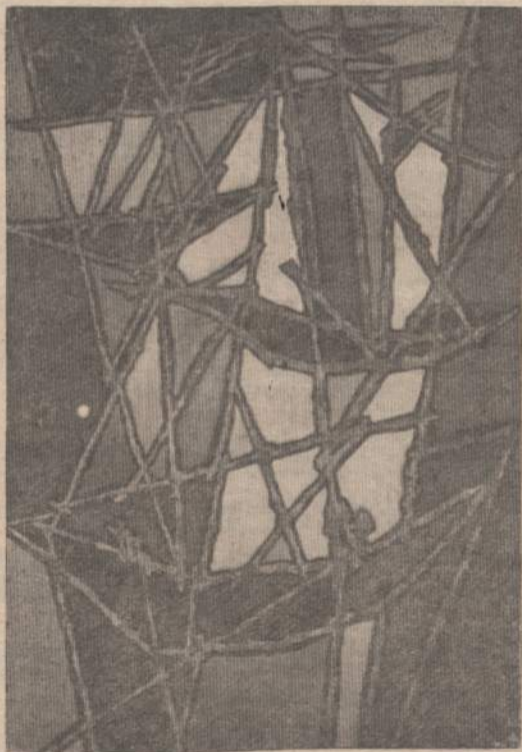
Tamošaičiai gyvena Kana-doje, Ontario prov. Šiais metais dail. A. Tamošaičiui suėjo 60 metų amžiaus. Parodos kataloge dail. Tamošaitį gražiai pristato, jo kūrybą apibūdindamas Mindaugas Nasvytis. Taip kitko sako:

“A. Tamošaičio kelias į tapybą ir grafiką išeina iš jo gilaus ir ilgamečio pažinimo lietuvių tautodailės motyvų ir audimo technikos. Su liaudies menu ypač audiniais, Antanas Tamošaitis suaugo kaip aistringas tautodailės rinkėjas ir audimo meistras bei mokytojas. Todėl nenuostabu, kad liaudies motyvai ir audinių technikos įtaka sudaro du pagrindinius A. Tamošaičio tapybos ir grafikos bruožus. Trečias pagrindinis A. Tamošaičio kūrybos bruožas išeina iš dailininko įsigyvenimo į moderniojo meno problemas. Šios trys jo kūrybos savybės tad ir sudaro svarbiausius dailininko stiliaus bruožus.”

Linkime dail. A. Tamošaičiui sveikatos ir dar daug kūrybinių metų! m. š.

LENKIJOS MENO PARODA ART INSTITUTE

Vakar buvo atidaryta didelė Lenkijos meno paroda Chicago Meno Institute, kurioje dalyvavo lenkų dignitarai, net specialiai atvykę iš Lenkijos. Atgabenta iš Varšuvos, Krokuvos nacionalinių muziejų ir kitų galerijų istorinių paveikslų,

A. TAMOŠAITIS

Lietuviški motyvai

gobelenų, tautinių išdarbių, sieniančių net 14-tą amžių.

Paroda tęsis iki gruodžio 24 d. Įėjimas į parodą \$1.00.

Kita proga duosime daugiau žinių.

JAUNŪJŲ DAILININKŲ KLUBAS RENKASI

Prieš penkis metus Chicagoje susiorganizavo lietuvių Jaunųjų Dailininkų Klubas. Šis jaunųjų dailininkų klubas gražiai sugyvena, veikia. Jau daug parodų turėjo. Dabar rengiasi savo veiklą suintensyvinti. Klubo pirmininkas yra Val. Ramonis-Ramonaitis.

Rytoj, spalio 16 d. 2 val. popiet Jaunimo Centre JLD Klubas šaukia savo pirmą šio sezono susirinkimą ir kviečia norinčius prie klubo prisirašyti dailininkus ir dailininkes.

PIRKTI REIKIA MOKĖTI

Pirkėja įėjusi į maisto produktų krautuvę paklausė pardavėjų: “Kiek vištų turite šiandien pardavimui? — Šešias, gerbiamoji, atsakė pardavėjas.

“Žinoma, kai kurios jau sensterėjusios, pripažino pardavėjas.

“Puiku”, patenkintai tarė pirkėja. “Parodykite man tas seniausias”.

Pardavėjas padeda ant stalo visas tris seniausias ir sako, “Manau, kad šios tikrai yra pačios seniausios, tamstyte”.

Šaltai biznieriškai atsakė pirkėja: “Gera, paduokite man čia tas likusias tris!”

● Dažniausiai tie ilgiausiai gyventi nori, kurie nė vienos valandos nesugeba naudingai užpildyti.

A. TAMOŠAITIS

Litografija

DU KRAŠTUTINUMAI

Praeities adoracija. Modernumo snobizmas. Antano Rūkštelės paroda. Česlovo Janušo statistika. Čikagos dailės instituto gąsdinimai.

Dauguma iš mūsų, visais nagaais ir dantimis įsikibę, laikomės praeities, kuri pažįstama ir dažniausiai miela, nes žmogus yra linkęs greičiau užmiršti skaudžiuosius praeities momentus, užleisdamas vietą šviesiems. Mažuma iš mūsų didžiuojamės avangardininkų mirazū ir ne kartą snobiškai pabrėžiame savo žavesį tuo, kas kartais net tariamai nauja, pabrėžiame savo adoraciją visokiam modernizmui.

Toks visuomenės suskilimas į du kraštutinumus yra natūralus ir savo pradžia siekia begalybę: juk visuomet atsirasdavo žmonių, kurie senoviškus darymus mėgindavo daryti naujai. (Jeigu jų naujūmai būdavo tikri, jie likdavo, ir tie mėgintojai patekdavo žmonijos kultūros istorijos puslapiuosna. O kiek tokių, kurių mėginimai ir likdavo mėginimais? Be skaičiaus).

Neseniai, spalio mėn. 1—9 d. Jaunimo namuose, Čiurlionio galerijoje, Antanas Rūkštelė buvo suruošęs savo dailės darbų parodą, kuri, grįžtant prie straipsnio įžanginių žodžių, ir buvo ryškus visomis įmanomomis jėgomis praeities adoracijos pademonstravimas. Praeitį, kaip kūrybinis paskatini-mas, yra visiškai suprantama, nes kiekviena žemės gyvenimo apraiška yra kūrybinė medžiaga. Tik šių dienų žmogus, jeigu jis negyvena apsiuvožęs “nieko nematau ir matyt nenoriu” gaubtuvu, jeigu jis jaučia neramiai besidaužantį šio amžiaus ritmą, Antano Rūkštelės paveiksluose jo pasigęs ir palaikys tatau dailininko nuodėme.

Kitas dailininkas, taip pat susikaupęs ties praeitimi, Česlovas Janušas polemikoje dėl praeities ir dabarties (tiksliau — dėl realizmo ir modernizmo) paskelbė spaudoje tūkstanlines skaitlines, akivaizdžiai parody-

damas, kad Amerikoje daug daugiau organizuotų praeities dailininkų, negu modernųjų, ir kad pastarieji ne į visas dailininkų organizacijas priimami, o jeigu kartais ir priimami, tai gana ribotu skaičiumi. Tačiau Česlovo Janušo įrodymuose pati silpniausiaji vieta yra toji, kad bent ligi šiolei dailės kūrybos reikšmė, vertė ir prasmė dar niekada nebuvo matuojama statistikos metodu.

Tuo tarpu Čikagos dailės institute spalio mėn. 16 d. baigiasi dailės paroda, kuri ne vieną ilgį šiol buvusį ir nuosirdų modernios dailės gerbėją gali išgąsdinti. Parodoje nebėra tradiciniai suprstos aliejinės tapybos ar temperos, ar akvarelės, ar garfikos, joje eksponuotos natūralių daiktų kombinacijos, kartais pajvairintos vienu kitu dirbiniu, išplečiant dar toliau “pot art” ir “op art” užsimojimus. Šios parodos paveikslų sudedamosios dalys yra durys, senos padangos, geležies bloka, lentos, laikrodžiai, seni laikraščiai, cementiniai vamzdžiai, net vanduo ir jo tekėjimo garsas bei kvapai... žmogus, sukūręs savo meninę koncepciją nors ir didelėje poimpresionistinės dailės įtakoje, atėjęs į ką tik mėgintą truputį apibūdinti Čikagos dailės instituto parodą, bus pritrenktas to, kad čia griaujami visi dailės apibūdinimai, surašyti pasaulio mokslo veikaluose bei enciklopedijose. Ir jam kils labai rimtas klausimas: ar tas apraiškas be vadinti dailė? Antanas Rūkas

PAPUOŠALAS

— Kaip patinka mano barzda? Ar ji negeras papuošalas? — giriasi jaunas bytnikas nebytnikui.

— O taip, geras dalykas; ji uždengia beveik visą tavo veidą!

nieko lietuviško ar arabiško